

VOSKOBOYNIKOVA G., DOVZHUK V., KONOVALOVA L.

Bogomolets National Medical University, Kyiv, Ukraine

MASTER CLASS APPLICATION OF A COMPLEX OF APPROPRIATE PHARMACEUTICAL PRACTICES IN THE PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE MASTERS OF PHARMACY

The article reveals the theoretical justification and methodological principles of designing a master class on the application of a set of good pharmaceutical practices in the training of future masters of pharmacy in higher education. It is determined that the practical implementation of the theoretically grounded principles of promoting the development of higher pharmaceutical education and the formation of professional competence of future masters of pharmacy in Ukraine based on the results of systematic analysis in the context of European integration of educational processes. the process of training future masters of pharmacy at universities in Central and Eastern Europe and in Ukraine. The design of integrated implementation in the educational process of professional training of future masters in the specialty 226 - Pharmacy, the use of interactive method and case-study technology to assess the quality of the master class.

To provide pharmaceutical care based on evidence-based medicine and pharmacy on the basis of GPP implementation, it is necessary to comprehensively apply the methods of pharmacoeconomic analysis. An algorithm for the phased implementation of pharmacoeconomic analysis based on the integrated application of methods has been developed.

It is established that the Guidelines on Good Practices in Pharmacy in Regulated Markets are used at all stages of the circulation of medicines. At the stage of drug development, their safety and dose-dependence of efficacy on the basis of integrated implementation of GMP and GLP are studied.

At the stage of substantiation of the design of research in the process of clinical trials of therapeutic efficacy and safety, the regulatory document is a guideline with GLP.

To assess the quality of the proposed solution of situational problems using the interactive method and case-study technology, the software package "Case of professional readiness of masters of pharmacy to implement professional competencies of pharmacoeconomic justification of rational pharmacotherapy and support of pharmaceutical care."

***Key words:** higher pharmaceutical education, masters of pharmacy, educational process, professional training, good pharmaceutical practices, master class*

Стаття надійшла до редакції 02.09.2020 р.

УДК: 379.821-057.875(4)

<https://doi.org/10.33989/2075-146x.2020.26.227434>

СТАНІСЛАВ ГРИНЬОВ

ЮЛІЯ ПІДДУБНА

ORCID 0000-0001-5000-8615

Полтавський Національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТСЬКИХ КЛУБІВ ЗА ІНТЕРЕСАМИ В УМОВАХ КАРАНТИНУ

Інноваційні сучасні форми роботи студентських клубів за інтересами успішно втілюються у позааудиторну діяльність студентів в умовах карантину і забезпечують ефективність такого виду роботи студентської молоді.

Студентські клуби за інтересами розглядаються як об'єднання людей, засноване на спільній зацікавленості щодо певних питань з різних напрямків і створене на добровільних засадах. Студентські клуби є місцем для обміну досвідом і думками, що сприяє вдосконаленню їх знань у різних сферах діяльності та інтелектуальному розвитку.

Ключові слова: студентські клуби за інтересами, позааудиторна діяльність, форми роботи, пандемія, коронавірус, COVID-19

Постановка проблеми. Людина потребує соціалізації і спілкування, що є важливою і невід'ємною частиною її життя. У зв'язку з пандемією коронавірусу і введенням карантинних обмежень ускладнилась і можливість контакту між людьми. Сучасні комп'ютерні технології дають змогу підтримувати зв'язок із соціумом та працювати разом з іншими людьми навіть на відстані.

На основі чинного законодавства Кабінет Міністрів видав постанову «Про встановлення карантину та запровадження посилених протиепідемічних заходів на території із значним поширенням гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2». У цьому документі виділили два основних напрямки, які відповідають темі роботи: функціонування закладів освіти та проведення масових заходів в умовах послабленого карантину. Згідно цієї постанови, на території кожного регіону України, в якому наявне значне поширення COVID-19 встановлюється «жовтий», «помаранчевий» або «червоний» рівень епідемічної небезпеки. Відповідно до цих рівнів

встановлюються обмежувачі заходи, а саме: на території регіону, на якій встановлено «зелений» або «жовтий» рівень епідемічної небезпеки, проведення масових заходів та діяльність закладів освіти дозволена за умови дотримання відповідних вимог, а у регіонах з «помаранчевим» та «червоним» рівнями, проведення заходів і відвідування закладів освіти заборонено (Кабінет Міністрів України, 2020).

Важливим документом є постанова МОЗ №50 від 22.08.2020 року «Про затвердження протиепідемічних заходів у закладах освіти на період карантину у зв'язку поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)», що видана з метою запобігання поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19). У цій постанові вказано, що суб'єкти, які відповідають за влаштування та утримання закладів освіти, мають здійснювати свою діяльність з урахуванням необхідності забезпечення належних протиепідемічних заходів, спрямованих на запобігання ускладнення епідемічної ситуації внаслідок поширення COVID-19. При дотриманні даних вказівок, робота закладу освіти може продовжуватись із мінімальними ризиками інфікування (МОЗ, 2020).

Залежно від епідемічної ситуації в регіоні визначимо такі форми навчальної та позааудиторної роботи в закладах вищої освіти: очна (за дотримання вимог) чи у онлайн-режимі.

Студентство завжди відзначалось своєю активною життєвою позицією, тому і зараз, в умовах карантину студенти з різних куточків світу знаходять можливість спілкуватися, ділитися досвідом і мотивувати одне одного. Через діяльність студентських клубів за інтересами в багатьох ЗВО.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз літературних джерел переконливо засвідчив, що у працях українських дослідників (І. Бебешкіна, І. Петрова, В. Воловик, І. Зязюн, І. Зверева, А. Капська, І. Бех, В. Кірсанов, В. Перебенесюк, В. Піча, М. Поплавський, Н. Цимбалюк, Р. Деніна, Л. Клочек, В. Коваль, Г. Овчаренко, Н. Скрипник, А. Стоян та ін.) висвітлені психолого-педагогічні та соціально-педагогічні аспекти, функції та принципи організації позааудиторної роботи зі студентами в умовах закладу освіти.

Проблеми формування культури дозвілєвої і позааудиторної роботи студентів у студентських клубах в закладах вищої освіти України досліджують наступні науковці С. Пішун, О. Семашко, В. Степура, А. Стоян, С. Цюлюпа, В. Сохань, В. Суїменко, Н. Черниш, О. Якуба, А. Ярова, І. Соколова, В. Тюска, З. Бондаренко, В. Ортинський, С. Шашенко та інші.

Мета статті: вивчення та обґрунтування європейського досвіду діяльності студентських клубів за інтересами в умовах карантину.

Виклад основного матеріалу. *Студентський клуб за інтересами* – це об'єднання людей засноване на спільній зацікавленості щодо певних питань з різних напрямків і створене на добровільних засадах; місце соціалізації студентів, обміну досвідом і думками, що сприяє вдосконаленню їх знань у різних сферах діяльності, інтелектуальному розвитку та становленню особистості (Деніна, 2015, с. 282-284).

Основними принципами організації діяльності студентського клубу за інтересами є:

принцип інтерактивності виражається в можливості регулярного контакту всіх учасників клубної діяльності за допомогою спеціалізованого інформаційного середовища (в тому числі, форуми, електронна пошта, онлайн-конференції та ін.);

принцип адаптивності дозволяє легко використовувати новітні матеріали, що містять цифрові інноваційні ресурси, в умовах позааудиторної діяльності студентів. *Диверсифікація* (урізноманітнення) інформаційних ресурсів;

принцип гнучкості та індивідуалізації дає можливість учасникам клубної діяльності працювати в необхідному для них темпі і в зручний для себе час, а також забезпечує можливість роботи у період карантину;

принцип оперативності та об'єктивності оцінювання ефективності роботи студента з метою покращення його результативності;

принцип етики в дистанційному спілкуванні (онлайн-безпека, поведінкова послідовність і дисципліна) (Коваль, 2009, с. 19-23).

Основні завдання діяльності студентського клубу:

формування культури взаємоповаги всіх учасників клубної діяльності, толерантної поведінки у студентських колективах;

забезпечення індивідуального підходу до кожного учасника клубу;

сприяння повноцінному особистому розвитку студентів і створення необхідних умов для стимулювання самореалізації особистісних творчих здібностей, саморозвитку і самовиховання.

Основною метою діяльності студентського клубу за інтересами є виховання соціально і морально зрілої та освіченої людини.

Основні види діяльності студентського клубу:

діагностика: виявлення здібних студентів, викладачів, клубів і колективів, визначення соціальних напрямків та культурно-масового розвитку окремих студентів;

розвиток: реалізація культурно-освітньої і культурно-масової роботи, формування позитивної майбутньої перспективи.

Діяльність студентських клубів спрямована на створення колективу, в якому організовується інтелектуальне спілкування молоді на актуальні питання з метою саморозвитку і обміну інформацією та можливістю психо-емоційної розрядки. Успішність та популярність клубу залежить від правильного вибору його тематичної спрямованості, яка визначається аудиторією на яку напрямлена діяльність і спектром їх інтересів. Тематика клубу має носити актуальний характер і знаходити практичне втілення.

Організаційну структуру студентського клубу за інтересами утворюють такі компоненти: ментор, члени клубу, об'єкт впливу (учасники заходів).

Ментор – це експерт у певній області, який очолює клуб, організовує його діяльність та концентрує учасників на досягненні поставленої мети і їх особистісному зростанні.

Члени клубу – люди, що складають основу клубу, об'єднані спільними інтересами і у ході колективної діяльності здійснюють обмін досвідом та інформацією.

Об'єкт впливу (учасники заходів) – люди, добровільно залучені до клубної діяльності з метою саморозвитку у ході ознайомлення з результатами роботи клубу.

За напрямками діяльності виділяємо такі студентські клуби:

Інформаційно-пізнавальні – клуби за інтересами учасників де студенти ставлять перед собою проблемні питання та разом розглядають їх, що сприяє розвитку колективізму та розширює їх знання у певній галузі.

Наукові – учасники проводять наукові дослідження та створюють інноваційні розробки, пишуть наукові статті та вчаться працювати із структурою наукової роботи, обговорюють і поширюють результати своїх досліджень та вчаться працювати з публікою і презентувати свою роботу.

Соціогуманітарні – сприяють роботі студентів у прикладних наукових дослідженнях шляхом формування естетичного сприйняття, розвитку креативного мислення та створення сприятливих умов для інтелектуального розвитку особистості.

Художньо-мистецькі – розвивають творчі здібності учасників, комунікативні навички та прищеплюють естетичні відчуття шляхом організації культурно-масових заходів (виставок, фестивалів, творчих конкурсів)

Естетично-дозвіллієві – спрямовуються на розширення світогляду і виховання естетики у студентів засобами мистецтва; створення середовища для спілкування людей з метою проведення культурного дозвілля.

Літературні – клуби організовані з метою згуртування студентів зацікавлених у літературній творчості і формування їх літературного смаку шляхом проведення вечорів поезії, літературних зустрічей і обговорень (Овчаренко, 2008, с.35-38).

Форми організації діяльності студентських клубів за інтересами – це зовнішньо виражена діяльність, що здійснюється відповідно до встановленого плану і режиму роботи орієнтованого на певну аудиторію.

На прикладі діяльності студентських клубів Полтавського національного Педагогічного університету імені В. Г. Короленка ми можемо розглянути такі форми організації, які є ефективними саме в умовах карантину:

Онлайн-конференція – організація чітко регламентованого спілкування учасників на певну тематику у режимі реального часу за допомогою інтернет-ресурсів. Така конференція відбулася на кафедрі біології та основ здоров'я людини 22-23 жовтня 2020 р. у режимі відеоконференції Zoom за участі членів наукового клубу природничого факультету. У конференції взяли участь понад 180 дослідників із 32 наукових установ та навчальних закладів з усіх регіонів України та із зарубіжжя, частина яких виступила на пленарному засіданні з результатами своїх досліджень.

Науковий практикум – вид роботи, при якому застосовуються отримані раніше знання і навички у певній галузі. У нашому університеті із 25 вересня до 9 жовтня 2020 р. за участі викладачів кафедри музики, у режимі онлайн, відбувся науковий практикум «Теоретико-методичні основи мистецького розвитку особистості в контексті педагогічної інноватики», у якому взяли участь викладачі мистецьких шкіл і коледжів та керівники художніх клубів.

Аналітична сесія – збори для обговорення поточних подій або результатів діяльності. Основний зміст аналітичної сесії складають дослідження елементів певного процесу шляхом логічної обробки інформації та оцінка ефективності і якості результатів. У формі аналітичної сесії регулярно працює науковий клуб природничого факультету «Студентське наукове товариство», що об'єднує близько 30 студентів і додатково залучає зацікавлених людей. Засідання проводяться регулярно (раз на місяць) і на період карантину здійснюються за допомогою онлайн-платформи Zoom.

Відеозустріч – різновид відео-конференції, при якому учасники можуть вільно дискутувати на актуальні для них питання. У такій формі свої зустрічі проводить клуб англійської мови «English Club», що функціонує на факультеті філології та журналістики. Зустрічі проходять щотижня і об'єднують велику кількість студентів.

Панельна дискусія – форма дискусії, на якій виступають кілька доповідачів з короткими повідомленнями після чого модератор пропонує учасникам ставити питання, тобто така форма роботи передбачає дискусію учасників на задану тематику. Саме у такій формі 16 травня 2020 року пройшло відзначення Дня Європи на природничому факультеті організоване учасниками наукового клубу. На засіданні зібралось близько 50 учасників, серед яких були присутні студенти і викладачі факультету. У ході роботи обговорили важливі для нашої країни питання, а сам захід пройшов на онлайн-платформі Zoom (Піддубна, 2020, с. 183-186).

Так продовжують свою роботу студентські клуби Дрексельського університету. Pride Club Drexel об'єднує близько 125 студентів, які знаходяться у різних частинах світу, але, все одно, продовжують влаштовувати заходи онлайн-режимі. Кожного дня вони збираються, щоб поспілкуватися, випити кави і поділитися культурою різних країн. Звісно, через карантин клубу довелося відмінити свій великий захід – футбольний турнір, але вони продовжують щотижневі уроки італійської мови на платформі Zoom. Маріо де Лоренцо – засновник і президент клубу говорить, що спостерігалось зниження кількості учнів на роках після зміни формату на віртуальний, але він і решта учасників клубу вважають, що варто залишатися активними, навіть якщо вони знаходяться у різних часових поясах.

Це деякі із умов, з якими довелося зіткнутися студентам Дрексельського університету. Хоча заходи і були призупинені з 14 березня, та все ж невдовзі після початку навчального семестру студентські клуби почали працювати і на шостий тиждень вже було проведено більше 350 онлайн-заходів (Beth Ann Downey, 2020).

Студентські клуби університету Мейсона також не припинили свою роботу. Джереміас Сур – президент філософського клубу говорить, що клуб був чудовим місцем для спілкування студентів за інтересами і тому вони планували почати проводити онлайн-зустрічі за допомогою Zoom чи інших програм, хоча і все буде по іншому (World Health Organization, 2020).

Студенти зберігають фізичну активність навіть під час карантину. Так команда з нетболу Університету Сассексу побігла всією Великобританією. Благодійний забіг був організований президентами збірної з нетболу у якому взяли участь 34 члени команди, кожен з яких пробіг по 44 км. Так студенти не тільки збрали кошти для Національної служби

охорони здоров'я Великобританії (NHS), а й виразити свою вдячність за їх роботу спрямовану на порятунок життя. 19 спортивних клубів Університету Портсмута об'єдналися також з благодійною метою. 430 студентів взяли участь у забігові і подолали 12 160,12 км зібравши при цьому 3965 фунтів стерлінгів для NHS (University of Sussex, 2020).

Студенти Портсмутського університету змогли провести благодійну акцію, і змогли зібрати кошти для NHS. З цією метою об'єдналися дев'ятнадцять спортивних клубів. Кожен клуб встановив свою дистанцію, яка в загальному склала 7516 км за 7 днів для 430 учасників. На п'ятий день вони вже досягли цієї мети, тому вони збільшили дистанцію до 10000 км. Зрештою учасники забігу подолали 122160,12 км і зібрали 3965 унтів стерлінгів, що майже у два рази перевищило їх мету у 2000 фунтів (University of Sussex, 2020).

Отже, студентські клуби в університетах світу не припинили свою діяльність, а знайшли нові шляхи форми і методи для роботи. Це дало змогу зберегти соціальні зв'язки між студентами, продовжити важливі заняття, що сприяють загальному розвитку і навіть займатися волонтерством (Бондаренко, 2007, с. 50-59).

Попри карантин, продовжувалась робота студентських клубів і в Україні. У Київському політехнічному інституті імені Ігоря Сікорського. Діяльність студентських клубів за інтересами спрямована на формування знань та навичок, формуванні особистості за рахунок розвитку творчого й інноваційного мислення, уміння співпрацювати в команді, мотивації до навчання. Протягом карантину продовжувалась реєстрація гуртків та клубів за спрощеною процедурою і відповідно до нових напрямів (наукові, інженерні, соціогуманітарні, спортивні). Наразі вже зареєстровано 70 гуртків і клубів. На кафедрі технології виробництва літальних апаратів створено «Клуб поезії» учасники якого читають і обговорюють сучасну поезію. Гурток (клуб) «Медіа підготовка контенту для TikTok та Instagram Stories» займається розробкою контент-плану, обговоренням та узгодженням процесів зйомки та монтажу відео. Студентське об'єднання «ЄВРОАВІА Київ» - це студентська громадська організація, яка діє у Європі в аерокосмічній, космічній, інженерній та у пов'язаних галузях науки.

Оскільки карантинні умови вплинули на організацію діяльності студентської клубної роботи за науковим спрямуванням, зустрічі студентського наукового гуртка (клуба), що діє на кафедрі фінансового менеджменту та страхування ТНЕУ проходять на базі платформи ZOOM. В ході онлайн-засідання учасники та координатори проекту «Соціальний супервізор» висловили свої думки з приводу важливих питань щодо соціально-гуманітарної політики в умовах карантину. Були обговорені важливі питання, що стосувалися: необхідних соціальних пропозицій, що реалізуються в умовах карантинних обмежень для надання допомоги вразливим групам населення; прогнозування ризиків та страхових послуг, які можуть забезпечити фінансову підтримку в умовах пандемії; тенденції соціального та комерційного страхування до 2020 року та способи зменшення втрат у страховій галузі. Тобто студенти, які беруть участь у гурткових (клубних) заходах, шукають можливості для обговорення важливих соціальних питань (Західноукраїнський національний університет, 2020).

Зважаючи на карантинні умови наукова робота студентів кафедри маркетингу Державного університету телекомунікацій триває в режимі реального часу в режимі онлайн. На початку квітня президент студентів (клубу) природничих наук "ІТ маркетологи" доктор економічних наук, доцент Євтушенко Н. О. та керівник гуртка "Scientia potentia est" надіслали практичні завдання на тему «SWOT-аналіз дистанційного навчання в університеті, сильні та слабкі сторони, можливості та загрози» на електронну адресу навчальної групи. SWOT-аналіз - це аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства.

Студенти - члени наукового студентського гуртка проаналізували сильні та слабкі сторони, можливості та загрози дистанційного навчання у закладі вищої освіти. Найкращі отримані результати SWOT-аналізу представили студентки третього курсу Анастасія Криворучко та Катерина Бесараб. Учасниці, використовуючи SWOT-аналіз, описали слабкі та сильні сторони дистанційної форми роботи в умовах карантину.

Студенти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка також не відступили від своєї мети і спільних інтересів через пандемію та карантинні обмеження. Волейбольний клуб «Полтавчанка» педагогічного університету з дотриманням всіх карантинних вимог, зазначених Кабінетом Міністрів України, продовжив свою роботу і вже на сьогодні виборів право на участь у жіночому Чемпіонаті України з волейболу серед команд Суперліги. Цим студентки продемонстрували, що атмосфера колективізму, здоровий спосіб життя і спільне бажання вчить відстоювати власні інтереси у будь яких умовах.

Одним із клубів, який об'єднав студентство Полтавського національного педагогічного університету імені в. г. Короленка є «Антивірус» - telegram-канал, створений волонтерами університету. Студенти активно створювали теми для дискусій, поширювали запрошення на різноманітні онлайн-події, ділилися інформацією про спорт, здорове харчування, обговорювали книги і фільми. Так було створене середовище для комунікації і психологічної підтримки студентів в умовах карантину (Телеграм-канал «Антивірус», 2020)

Висновки. Міжнародна та українська нормативно-правова база щодо діяльності студентських клубів за інтересами в умовах карантину свідчить, що в умовах послабленого карантину, коли регіон знаходиться у «зеленій» карантинній зоні, робота закладів освіти продовжується у очній формі і можливе проведення масових заходів при дотриманні карантинних вимог. Отже, за таких умов можливе очне функціонування студентських клубів за інтересами і проведення запланованих ними заходів. Європейський досвід функціонування студентських клубів за інтересами в умовах карантину довів, що діяльність клубів у дистанційній формі забезпечує ефективне проведення позааудиторної роботи зі студентами. В умовах карантину така діяльність забезпечує соціалізацію студентів та реалізацію їх творчого і наукового потенціалу, що відіграє визначальну роль у становленні професійної спрямованості особистості.

Список використаних джерел:

Бондаренко, З. П. (2007). Модель організації волонтерської роботи в умовах вищого навчального закладу. *Соціальна педагогіка: теорія та практика*, 4, 50-59.

- Деніна, Р. В. (2015). Студентський науковий гурток: удосконалення професійних навичок. *Буковинський медичний вісник*, 19, 3 (75), 282-284.
- Клочек, Л. В. (2009). Психологічні аспекти організації самостійної роботи студентів. В кн. *Самостійна робота студентів та її інформаційно-методичне забезпечення: проблеми, досвід, методика*: методичний вісник (Вип. 2, с. 18-26). Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка.
- Коваль, В. Ю. (2009). Система позааудиторної діяльності студентів вищих навчальних закладів. *Наукові праці Донецького національного технічного університету. Серія "Педагогіка, психологія, соціологія"*, 6, 19-23.
- Овчаренко, Г. Е. (2008). Позанавчальна діяльність студентів у вищих навчальних закладах: сутнісні характеристики, структура та особливості. *Освіта Донбасу*, 5-6, (130-131), 35-38.
- Ортинський, В. Л. (2009). *Педагогіка вищої школи*: навч. посіб. Київ.
- Піддубна, Ю. С. (2020). Культурно-просвітницька робота з майбутніми вчителями на природничому факультеті Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. В кн. *Законодавство України у сфері інтелектуальної власності та його правозастосування: національні, європейські та міжнародні виміри*: ел. зб. матеріалів VIII Всеукр. наук.-практ. конф. (с. 183-186). Київ.
- Про встановлення карантину та запровадження посилених протиепідемічних заходів на території із значним поширенням гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2*: Постанова № 641 від 22 липня 2020 р. Урядовий портал. Кабінет Міністрів України. Київ. Взято з <https://www.kmu.gov.ua/nras/pro-vstanovlennya-karantynu-ta-zapr-641>
- Про затвердження протиепідемічних заходів у закладах освіти на період карантину у зв'язку поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)*: Постанова № 50 від 22 серпня 2020 року. Міністерство охорони здоров'я України. Головний державний санітарний лікар України. Взято з <https://osvita.ua/legislation/other/76059/>
- Скрипник, Н. С. (2012). Позааудиторна діяльність студентів вищих навчальних закладів : сутність, структура й особливості. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*, 27 (80), 566-571.
- Стоян, А. Н. (1984). *Организация досуга студенческой молодежи*. Київ: Вища школа.
- Студентський науковий гурток «Соціальний супервізор» про соціальні проблеми в умовах пандемії планетарного характеру*. Відділ інформації та зв'язків з громадськістю. Західноукраїнський національний університет. Тернопіль. Взято з <https://www.wunu.edu.ua/news/17899-studentskij-naukovij-gurtok-socialnij-supervzor-pro-socialn-problemi-v-umovah-pandemiyi-planetarnogo-harakteru.html>
- Студентський клуб «Антивірус»*. Група в соціальній мережі «Телеграм». Взято з <https://web.telegram.org/#/im?p=@antiviryscorona>
- Шашенко, С. В. (2004). *Соціальне становлення студентської молоді у позааудиторний час у вищих навчальних закладах*. (Автореф. дис. канд. пед. наук). Київ.
- Alexa, Tironi. *Mason's Student Organizations Coping with Quarantine*. George Mason University. Fairfax City, Virginia. Retrieved from <https://gmufourthestate.com/2020/04/27/masons-student-organizations-coping-with-quarantine/>
- Beth, Ann Downey. *How Drexel Student Organizations are Staying Engaged Despite the Pandemic*. Drexel University. Philadelphia, May 18, 2020. Retrieved from <https://drexel.edu/now/archive/2020/May/How-Drexel-Student-Organizations-Are-Staying-Engaged-Despite-The-Pandemic/>
- Fun and Unusual Ways Students are Staying Active in Quarantine*. University of Sussex. Sussex, Apr 28, 2020. Retrieved from <https://www.topuniversities.com/student-info/health-support/fun-unusual-ways-students-are-staying-active-quarantine>

References

- Alexa, Tironi. *Mason's Student Organizations Coping with Quarantine*. George Mason University. Fairfax City, Virginia. Retrieved from <https://gmufourthestate.com/2020/04/27/masons-student-organizations-coping-with-quarantine/>
- Beth, Ann Downey. *How Drexel Student Organizations are Staying Engaged Despite the Pandemic*. Drexel University. Philadelphia, May 18, 2020. Retrieved from <https://drexel.edu/now/archive/2020/May/How-Drexel-Student-Organizations-Are-Staying-Engaged-Despite-The-Pandemic/>
- Bondarenko, Z. P. (2007). Model orhanizatsii volonterskoi roboty v umovakh vyshchoho navchalnoho zakladu [Model of organization of volunteer work in the conditions of higher educational institution]. *Sotsialna pedahohika: teoriia ta praktyka [Social pedagogy: theory and practice]*, 4, 50-59 [in Ukrainian].
- Denina, R. V. (2015). Studentskyi naukovyi hurtok: udoskonalennia profesiinykh navychok [Student research group: improvement of professional skills]. *Bukovynskiy medychnyi visnyk [Bukovynian Medical Bulletin]*, 19, 3 (75), 282-284 [in Ukrainian].
- Fun and Unusual Ways Students are Staying Active in Quarantine*. University of Sussex. Sussex, Apr 28, 2020. Retrieved from <https://www.topuniversities.com/student-info/health-support/fun-unusual-ways-students-are-staying-active-quarantine>

- Klochek, L. V. (2009). Psykholohichni aspekty orhanizatsii samostiinoi roboty studentiv [Psychological aspects of the organization of independent work of students]. In *Samostiina robota studentiv ta yii informatsiino-metodychne zabezpechennia: problemy, dosvid, metodyka [Independent work of students and its information and methodological support: problems, experience, methods]: metodychnyi visnyk* (Is. 2, pp. 18-26). Kirovohrad: RVV KDPU im. V. Vynnychenka [in Ukrainian].
- Koval, V. Yu. (2009). Systema pozaaudytornoj diialnosti studentiv vyshchych navchalnykh zakladiv [The system of extracurricular activities of students of higher educational institutions]. *Naukovi pratsi Donetskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu. Seriya: Pedahohika, psykholohiia, sotsiologiia [Scientific works of Donetsk National Technical University. Series "Pedagogy, psychology, sociology"]*, 6, 19-23 [in Ukrainian].
- Ortynskiy, V. L. (2009). *Pedahohika vyshchoi shkoly [Pedagogy of high school]: navch. posib*. Kyiv [in Ukrainian].
- Ovcharenko, H. E. (2008). Pozanavchalna diialnist studentiv u vyshchych navchalnykh zakladakh: sutnisni kharakterystyky, struktura ta osoblyvosti [Extracurricular activities of students in higher educational institutions: essential characteristics, structure and features]. *Osvita Donbasu [Education of Donbass]*, 5-6, (130-131), 35-38 [in Ukrainian].
- Piddubna, Yu. S. (2020). Kulturno-prosvitnytska robota z maibutnimy vchyteliamy na pryrodnychomu fakulteti Poltavskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni V. H. Korolenka [Cultural and educational work with future teachers at the Faculty of Natural Sciences of Poltava National Pedagogical University named after VG Korolenko]. In *Zakonodavstvo Ukrainy u sferi intelektualnoi vlasnosti ta yoho pravozastosuvannia: natsionalni, yevropeiski ta mizhnarodni vymiry [Legislation of Ukraine in the field of intellectual property and its law enforcement: national, European and international dimensions]: el. zb. materialiv VIII Vseukr. nauk.-prakt. konf.* (pp. 183-186). Kyiv [in Ukrainian].
- Pro vstanovlennia karantynu ta zaprovadzhenia posylenykh protyepidemichnykh zakhodiv na terytorii iz znachnym poshyrenniam hostroi respiratornoi khvoroby COVID-19, sprychynenoj koronavirusom SARS-CoV-2 [On the establishment of quarantine and the introduction of enhanced anti-epidemic measures in the area with a significant spread of acute respiratory disease COVID-19 caused by coronavirus SARS-CoV-2]:* Postanova № 641 vid 22 lypnia 2020 r. Uriadovyi portal. Kabinet Ministriv Ukrainy. Kyiv. Retrieved from <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-vstanovlennya-karantynu-ta-zapr-641> [in Ukrainian].
- Pro zatverdzhennia protyepidemichnykh zakhodiv u zakladakh osvity na period karantynu u zviazku poshyrenniam koronavirusnoi khvoroby (SOVID-19) [About the statement of anti-epidemic measures in educational institutions for the period of quarantine in connection with distribution of a coronavirus disease (COVID-19)]:* Postanova № 50 vid 22 serpnia 2020 roku. Ministerstvo okhorony zdorovia Ukrainy. Holovnyi derzhavnyi sanitarnyi likar Ukrainy. Retrieved from <https://osvita.ua/legislation/other/76059/> [in Ukrainian]
- Shashenko, S. V. (2004). *Sotsialne stanovlennia studentskoi molodi u pozaaudytornyi chas u vyshchych navchalnykh zakladakh [Social formation of student youth in extracurricular time in higher educational institutions]*. (Extended abstract of PhD diss.). Kyiv [in Ukrainian].
- Skrypnyk, N. S. (2012). Pozaaudytorna diialnist studentiv vyshchych navchalnykh zakladiv: sutnist, struktura y osoblyvosti [Extracurricular activities of students of higher educational institutions: essence, structure and features]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh [Pedagogy of formation of creative personality in higher and general education schools]*, 27 (80), 566-571 [in Ukrainian].
- Stoian, A. N. (1984). *Organizatsiia dosuga studencheskoi molodezhi [Organization of leisure time for student youth]*. Kiev: Vishcha shkola [in Russian].
- Studentskyi naukovyi hurtok «Sotsialnyi supervizor» pro sotsialni problemy v umovakh pandemii planetarnoho kharakteru [Student scientific group "Social Supervisor" on social problems in a planetary pandemic]*. Viddil informatsii ta zviazkiv z hromadskistiu. Zakhidnoukrainskyi natsionalnyi universytet. Ternopil, Retrieved from <https://www.wunu.edu.ua/news/17899-studentskij-naukovij-gurtok-socahnij-supervzor-pro-socahn-problemi-v-umovah-pandemii-planetarnogo-harakteru.html> [in Ukrainian].
- Studentskyi klub «Antivirus». Hrupa v sotsialnii merezhi «Telegram» [Student club "Antivirus". Group in the social network "Telegram"]*. Retrieved from <https://web.telegram.org/#/im?p=@antiviryscorona> [in Ukrainian].

GRYNOV S., PIDUBNA Y.

Poltava V. G. Korolenko national pedagogical University, Ukraine

EUROPEAN EXPERIENCE OF ACTIVITIES OF STUDENT CLUBS OF INTEREST IN QUARANTINE

Innovative modern forms of work of student interest clubs are successfully embodied in extracurricular activities of students in quarantine conditions and ensure the effectiveness of this type of student youth.

Extracurricular activities of students play an important role in the formation of their democratic values and spirituality, without which it is impossible to achieve high quality and efficiency of higher education. Therefore, there is a need to create conditions for a radical change in the socio psychological climate of educational institutions. Extracurricular activities of students should be organized by the teaching staff of the educational institution, student and local government. This form of work with students is aimed at increasing the effectiveness of the educational process, the quality of teaching, fostering the culture of students, and also ensures an increase in their social activity and responsibility and reveals the creative potential of

students. The organization of extracurricular activities of students should provide for the development of creativity, initiative, independence, vertical and horizontal mobility, as indicated in the Concept for the development of vocational education and training in Ukraine (2010-2020).

Student interest clubs as an association of people is based on a common interest in certain issues in various areas and created on a voluntary basis. Student clubs are a place for the exchange of experiences and opinions, which contributes to the improvement of their knowledge in various fields of activity and intellectual development. The activity of student clubs is aimed at creating a team in which intellectual communication of young people is organized on topical issues with the aim of self-development and exchange of information and the possibility of psycho-emotional relaxation.

Key words: *student interest clubs, extracurricular activities, forms of work, pandemic, coronavirus, COVID-19.*

Стаття надійшла до редакції 02.12.2020 р.

УДК 378.011.3-051:502/504
<https://doi.org/10.33989/2075-146x.2020.26.227462>

МАРИНА ГРИНЬОВА

ORCID: 0000-0003-3912-9023

РУСЛАНА ВЕЛИЧКО

ORCID: 0000-0002-8122-473X

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ ПРОЄКТІВ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ-ЕКОЛОГІВ

У статті обґрунтовано особливості реалізації методу екологічних проєктів як одного з ефективних способів організації пізнавальної діяльності студентів-екологів. Наведено особливості створення екологічних проєктів. Розкрито структуру екологічного проєкту та його впровадження в організацію проєктної діяльності у процесі підготовки студентів екологів. Авторами доведено результативність застосування методу екологічних проєктів у формуванні пізнавальної діяльності студентів-екологів.

Ключові слова: *метод проєктів, студенти-екологи, екологічний проєкт, структура екологічного проєкту, пізнавальна діяльність, екологічна культура студентів-екологів*

Постановка проблеми. Якість навколишнього середовища визначає здоров'я – основне право людини й головну мету розвитку цивілізації. Формування у майбутніх фахівців екологічно орієнтованого світогляду – найсуттєвіша потреба людства. Екологічній освіті належить роль випереджального чинника побудови ціннісних та світоглядних засад, спрямованих на усвідомлення і подолання тих глобальних екологічних проблем, з якими зіткнулося людство.

Метод проєктів є однією з інноваційних педагогічних технологій, що відповідає вимогам розвитку освіти щодо переходу до нового типу гуманістично-інноваційної освіти, коли увага переноситься на набуття студентами знань, умінь і навичок, життєвого досвіду, як засобу формування життєвої компетенції.

В основі методу проєктів лежать:

- розвиток пізнавальних умінь і навичок студентів;
- уміння орієнтуватися в інформаційному просторі;
- уміння самостійно конструювати свої знання;
- уміння критично мислити.

Застосування методу проєктів – це загальна потреба нашого часу. Метод проєктів засвідчує повну узгодженість навчання з життям, з інтересами студентів, він ставить його у становище дорослої людини. Метод проєктів спрямований на навчання студентів самостійно здобувати знання та використовувати їх у практичній діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загальні теоретичні положення щодо методу проєктів розглядаються у працях українських і російських науковців: К. Баханов, А. Касперський, О. Коберник, Є. Павлутенков, В. Сидоренко, С. Ящук, Е. Полат, Н. Пахомова, Н. Матяш, І. Чечель.

Аналіз попередніх досліджень свідчить, що проблемі використання методу проєктів в навчальному процесі присвячені роботи: Г. Арванітопуло, Р. Борисової, І. Бруснікіна, Дж. Дьюї, У. Кілпатрік, Н. Морзе, С. Ніколаєвої, Т. Новікова, Є. Пархерст, Є. Полат, І. Сергеева, С. Сисоева, С. Шацького.

За словами І. Єрмакова, метод проєктів це «інструмент, який створює унікальні передумови для розвитку ключових компетенцій (соціальних, полікультурних, інформаційних, комунікативних ті ін.) і самостійності учня в досягненні нового, стимулюючи його природну допитливість та творчий потенціал».

Мета дослідження полягає в обґрунтуванні теоретичних та практичних аспектів застосування методу проєктів та визначення його ролі у формуванні екологічної культури студентів-екологів.